

Äldreförvaltningen
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2020-11-09

Diarienummer:
ALN- 2020-00861
(KSN-2019-03843)

Handläggare:
Daniel Karlsson

Svar på motion om våldet går inte i pension från Lovisa Johansson (FI) och Stina Jansson (FI)

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Stina Jansson (FI) och Lovisa Johansson (FI) föreslår i en motion väckt 9 december 2019 att

- utreda hur kommunens vårdpersonal kan kompetensutbildas i att upptäcka våld och dess olika uttryck
- uppdra åt äldrenämnden att införa rutiner för misstanke och upptäckande av våld mot och våld i nära relationer hos kommunens brukare av äldreomsorgen, samt
- uppdra åt äldrenämnden att utreda hur screening-processer inom äldrevården på bästa sätt kan användas för att upptäcka våld och våld i nära relationer.

Beredning

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen i samråd med socialförvaltningen och kommunledningskontoret. Perspektiven för barn, jämställdhet och näringsliv bedöms inte relevanta med föreliggande förslag till beslut.

Föredragning

Äldrenämndens ambition är att arbeta systematiskt för att förebygga våld i nära relationer i hela organisationen. Flera delar av organisationen har utbildats inom våld i nära relationer och arbetar kontinuerligt med frågan. Vidare arbetar äldreförvaltningen med Uppsala kommuns övergripande mål från Mål och budget 2020–2022 att Förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck genom ett kompetenslyft för medarbetare inom skola, socialtjänst och omsorg, samt inrätta ett HVF-team (hedersrelaterat våld och förtryck), med särskild kompetens som stödjer de personalgrupper som kommer i kontakt med detta i sitt arbete.

Förutom de öppna förebyggande insatserna är den äldreomsorg som bedrivs av Uppsala kommun biståndsbeslutad och kräver således en ansökan och en bedömning av biståndshandläggare. Hos biståndshandläggarna finns en arbetsgrupp som består av våldsombud kring frågan om våld i nära relationer. Arbetsgruppen består av sex medarbetare som alla har gått våldsombudsutbildningen under 2019 (utbildning av ombud inom fältet; mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, och hedersrelaterat våld och förtryck), och de kommer även att vidareutbildas under 2020, vilket dock har skjutits fram på grund av den pågående pandemin.

Utbildningen har genomförts med deltagare från äldreförvaltningen, socialförvaltningen, omsorgsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen. Arbetsgruppen fungerar som bollplank för övriga biståndshandläggare som har ärenden där våld förekommer eller misstänks förekomma. De undersöker också vilka utbildningar som kan vara aktuella, forskningsläget kring ämnet och formulerar case som fungerar som diskussionsunderlag.

Vidare har arbetsgruppen satt ihop ett program för att medvetandegöra och kompetenshöja sina medarbetare vilket har gjorts under 2019. Programmet har bland annat innehållit webbutbildning, visning av filmer som berör våld mot äldre kvinnor samt hur man kan ställa frågor om våld hos äldre följt av reflektionsgrupper. Våldsombuden har även tagit fram en rutin för hur de kan arbeta med våld i nära relationer under biståndshandlägningsprocessen. Fler biståndshandläggare än våldsombuden har deltagit vid seminariet Metoo65+.

Även bland personalen som utför insatser enligt socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och lagen om stöd och service för personer med vissa funktionshinder (LSS) finns det våldsombud.

Den senaste rutinen som tagits fram gällande våld i nära relationer, RU269.01, arbetades fram under 2019 och utgör stöd till äldreförvaltningens biståndshandläggare och övriga handläggare inom rådgivning och bistånd. Äldreförvaltningens egen regi följer RU189.01, om hot och våld. Ambitionen är även att i samtliga av äldrenämndens uppdrag och förfrågningsunderlag successivt ställa följande krav:

”I enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS, 2014:4; SOSFS 2014:4) ska personal som arbetar inom socialtjänstens områden ha kunskap om våld och andra övergrepp för att kunna uppmärksamma situationer där det förekommer.”

Anhörigcentrum ska redan nu ha utarbetade riktlinjer, i enlighet med SOSFS, 2014:4, för hur de ska hantera situationer där de misstänker att våld eller andra övergrepp sker.

I dagsläget finns det inte screeningprocesser i hela äldrenämndens verksamhet. På särskilt boende genomförs en screening då en brukare flyttar in, men i övrig verksamhet genomförs det inte screening för våld i nära relationer.

Biståndshandläggarna möter brukare i flera sammanhang under utredningen. Möten kan exempelvis ske vid ansökan om bistånd och vid uppföljning, vid information och rådgivning via telefon och vid hembesök. Möten sker även med brukare vid utskrivningar från slutenvården. Dock genomförs inte någon screening i dagsläget. Rutiner behöver utformas för hur en screening kan genomföras, vid ansökan eller vid uppföljning av biståndsbeslut. Att undersöka hur och om frågor kan ställas rutinmässigt ingår i det pågående utvecklingsarbetet.

Frågan om screening i äldrenämndens verksamhet utreds i nuläget tillsammans med verksamheter från socialförvaltningen, omsorgsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen.

Möjligheten till att införa standardiserade blanketter/bedömningsmaterial som personal kan använda sig av vid kontakt med patient som misstänkts vara utsatt för våld ses just nu över.

Den egna regin ser även över samarbetet med förebyggande verksamheter inom området. Om personal misstänker våld i nära relationer hos våra brukare så ges information om vilka insatser som finns i samhället. Det finns även ett samarbete med kvinnojouren.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 9 november 2020
- Bilaga, Motion om våldet går inte i pension från Lovisa Johansson (FI) och Stina Jansson (FI)

Äldreförvaltningen

Carina Juhlin
Förvaltningsdirektör

Motion: Våldet går inte i pension

Sexuellt våld och våld i nära relationer upphör inte när vi blir äldre. Äldre människor är inte en homogen grupp, men något som är gemensamt för gruppen är att vi med hög ålder blir mer beroende av anhöriga och vårdpersonal, och mer isolerade från det övriga samhället. Våldet kan då bli svårare att upptäcka, och vi är mer sårbara för att bli utsatta för våld när vi befinner oss i en beroendesituation till andra.

Länstyrelsen Uppsala Län har tillsammans med Diakonistiftelsen Samariterhemmet 2018-2019 anordnat två utbildningsdagar med namnet “#metoo65+ - Våldet går inte i pension”. Utbildningsdagarna har behandlat sexuellt våld och våld i nära relationer hos människor över 65 år, samt hur våld kan upptäckas och förebyggas. Något som särskilt lyftes var hur kommunens medarbetare inom vård och omsorg har en unik möjlighet att både upptäcka sexuellt våld och våld i nära relationer.

Äldreomsorgen tillhör en av de enheter där frågor om våld ställs mer sällan än någon annanstans. Screening, alltså att rutinemässigt ställa frågor om våld, har visat sig ha en hög effekt för att upptäcka våld i nära relationer. Äldreomsorgen har där en unik möjlighet till att upptäcka våld då vi ofta möter brukare i hemmet, då vi arbetar nära brukare, och då det ofta förekommer årligt återkommande utvärderingssamtal med brukarna. Ändå saknas både rutiner och handlingsplaner för att upptäcka och förebygga våld mot äldre.

Med anledning av detta yrkar vi att:

- Utredda hur kommunens vårdpersonal kan kompetensutbildas i att upptäcka våld och dess olika uttryck.
- Uppdra åt äldrenämnden att införa rutiner för misstanke och upptäckande av våld mot och våld i nära relationer hos kommunens brukare av äldreomsorgen.
- Uppdra åt äldrenämnden att utreda hur screening-processer inom äldrevården på bästa sätt kan användas för att upptäcka våld och våld i nära relationer.

Stina Jansson (F!)

Lovisa Johansson (F!)

